

V ta namen se je takoj sestavil poseben odbor: za načelnika je bil izvoljen z vzklikom gosp. dr. Jurtela, za namestnika in ob enem denarničarja častiti gosp. J. Kunce, za tajnika stud. jur. gosp. M. Senčar pri Sv. Jurju na Ščavnici. Vsi navzočniki so obljubili, da zastavijo vse svoje moči, da se izvrši slavnost dostojno nepozabnega nam Davorina.

Plošča od sivega mramorja s primernim napisom se je že naročila. Da se pokrijejo stroški, je sklenil posvetovalni shod, da se bode pozival na blagodušnost hvaležnega naroda, za katerega si je pokojnik pridobil v dolgi dobi vztrajnega, plodonosnega delovanja nevenljivih zaslug. Odbor se torej obrača po tem potu do vseh rodoljubov z iskreno prošnjo, naj blagovolijo nabirati ter pošiljati prispevke častitemu g. J. Kuncetu, župniku pri Sv. Jurju na Ščavnici.

Ker vzpored slavnosti skoro objavimo, bodi za zdaj še omenjeno, da je prevzel skrb za petje gosp. J. Strelec, nadučitelj pri sv. Andražu v Slov. goricah. Kakršna koli vprašanja in želje naj se blagovoljno prijavijo gosp. tajniku.

Odvet. dr. Jurtela,
načelnik.

Jur. Matevž Senčar,
tajnik.

Župnik Ivan Kunce,
namestnik in denarničar.

Sv. Jurij na Ščavnici, dne 3. avgusta 1896.

Palinur. Začetek Prešernove elegije »V spomin Matija Čopa«, ki je bila prvokrat natisnjena v grški meri v Novicah dne 25. februarja l. 1846., a drugikrat v tevtonski meri tri dni pozneje v Ilirskem listu, se glasi tako-le:

»Bil tájat' náš léd se začél, pomlád je drugód že;
V dragi slovénski vkrotén ni domovíni vihár,
Stéšemo svoj čólnič z Bogom, zroč'mo ga valóvom
Skál, bréznov se ogibat' še nenavajenega.
Zvézde, ki réš'jo bílé neznáne, ki čóln pogubéjo;
Lél bil náš krmár, drúgi je bil Palinúr.
Ti nam otél čólnič, si mu krmo in jádra poprávil,
Ti mu pokázal pót právo v dežélo dúbóv.«

K pentamtru tretjega distiha nahajamo v Novicah pod črto te-le opombe: »Lelj, bog ljubezni, slovanski Amor. Palinúr, Enêjev krmar, ki je v morji vtonil«.

Kjer in kadar se je ta elegija pozneje ponatisnila, vselej je ostala brez opomb, kakor da je vse na prvi pogled jasno in razumljivo. Toda če bi se bile tudi one opombe ponatisnile, bi še vedno utegnil zgoraj citirani verz biti marsikomu nerazumljiv. Tiskanih razlag omenjenega Prešernovega pentametra razen navedenih opomb ne vem nobenih; izmed onih razlag pa, ki so nedavno potom ustnega sporočila kurzirale po naših srednjih šolah, kjer se je na 64. strani Janežičevega »Cvetnika slovenske slovesnosti« ponatisnjena čitala imenovana Prešernova elegija — izmed onih razlag nas ne more nobena zadovoljiti. Eni so namreč učili, da novi čolnič je slovensko slovstvo, ki še je bilo ondaj s Čebelico oživilo in začelo jadрати s krepkejšim vetrom, Lelj da je Miha Kastelic, izdajatelj Kranjske Čebelice, ki je večinoma zaljubljen e krožil, Palinur (Enejev krmar, ki je v morju

utopil) pa da je Čop, ki je utopil v Savi pri Tolmačevem dne 6. julija l. 1835.

Palinur v morju, Čop pa v Savi! Hm! — Kastelic naj bi se zaradi zaljubljenih pesmi imenoval Lelj — Amor? — Toda „bog s puščico“ ne prepeva zaljubljenih, on le strelja in iznenada prodira brezskrbna srca! In Čop naj bi se zaradi slučajnega utopa imenoval Palinur? To bi bil pač presmel tropus!

Palinur naj *κατὰ συνεξδοχὴν* pač v prvi vrsti pomeni krmarja, a ne utopljenca. (Prim. Ludw. Heinr. Freih. v. Nicolay, Vermischte Gedichte t. 9. Wieland 25, 61.). Ne pozabimo dalje, da pesnik v tej elegiji Čopa vseskozi ogovarja s »ti«, da se v vsej elegiji od konca do kraja naravnost do njega obrača, da nikjer ne govori o njem v tretji osebi. Takisto ne pozabimo nasprotja, ki vlada med pentametrom: »Lelj bil naš je krmár, drugi je bil Palinúr« in pa med sledečim heksametrom: »Ti nam otél si čolnič, si mu z jadrani krmo popravil« i. t. d. Naš krmar Lelj je slabo krmaril, ti pa si naš čoln rešil. Ti, o Čop, si bil tisti, ki je našemu čolniku pokazal pravo pot v deželo duhov, a ne samo v abecedni vojski, kakor navadno naglašajo razlagavci, ampak sploh v vsem našem slovstovanju, t. j. ti si nas učil proučevati in razumevati slovstva, ti si nam razkazoval njih razvoj in cvet, ti si nam razjasnjeval njih ideje, ti si nas navajal, kako imamo vse to osvojevati sebi in svojemu narodu (oziroma mlademu domačemu slovstvu).

Drugi so dejali točneje: „Novi čolnič, ki so si ga tedanji razumniki in slovstveniki stesali in ga valovom izročili, je Kranjska Čebelica. Lelj je Miha Kastelic, pevec zaljubljenih pesmi in urednik Čebelice, ponesrečenec Palinur pa Metelko, ki je v burni in viharini abecedni vojski s svojim novim črkopisom propadel — metelčica je v vodo padla.“

Kakor je videti, imata obe razlagi v mislih po dva krmarja ali voditelja, češ eden je Lelj, a drugi Palinur. Prva razlaga hoče reči: Krmar našega slovstvenega čolniča je bil v javnosti Miha Kastelic, urednik in izdajatelj Kranjske Čebelice, praktični knjigotržni podjetnik; pravi naš krmar, duša vsega slovstvenega delovanja in napredovanja pa je bil Čop, ki je nas vse izpodbujal in bodril in s svojimi sveti in nauki pospeševal. Javni, vidni krmar Čebelice in pa skriti duševni voditelj tedanjega literarnega pokreta! — Misel druge razlage pa hoče biti menda ta: Lelj-Kastelic je bil naš krmar, zunanji voditelj Čebeličarjev; Palinur-Metelko pa je bil drugi krmar, krmar homeopatično-janzenističnega broda, voditelj Čebeličarjem nasprotne stranke. Čebeličarji in Metelkovci ka-li! Ta druga razlaga ima, kakor je videti, zlasti pred očmi abecedno vojsko.

Toda vse to ni nič! Pustimo Kastelca in Metelka pri miru; v Prešernovi elegiji nimata prav čisto nič opraviti. Posezimo rajše malo dalje nazaj. O problematičnem Lelju ne mislimo raziskovati, je-li ima ta mitologični paglavec (kakor ga imenuje Stritar v Dun. Zv. V. 127.) res kako domovinsko pravico na slovenskem Olimpu, ali ne, ampak se zadovoljimo z notico, da je baje to slovenski Amor. Palinurja pa že lažje zasledujemo po Vergilijevi Enejidi na Enejevi vožnji v Italijo. Ta Enejev krmar, sicer dober poznavalec morja in vetrov, vendar včasih zgreši zanesljivo smer vožnje. Če pa se celo on, veleizkušen krmar, ne ve ravnati, tedaj si

lahko mislimo, v kako hudih in nevarnih nevihtah se je nahajal Enej. Toda poslušajmo Vergilija:

Aen. III. 200.

Pot in smer izgubivši, smo tavalí v slepem vodovju,
Sam Palinur ni na nebu ni nóči ni dneva razložil,
Sredi valov celo on, ni kam, ni kodi, ni vedel. —

Aen. V. 12.

Sam krmar Palinur je klical z visocega krova:
»Groza -- uj, kakšen polép zastrl in zagnél je ozračje!
Kaj pač kaniš, Neptun?« — Tako vzkliknivši, ukaže,
Jadra tesneje naj spnó ter upró naj se v vesla mogočna. —
Jadra nabuhla je vetru navšév nastavil ter rekel:
»Ne bi, oj hrabri Enej, in da Jupiter sam mi obljubi,
Ne bi v Italijo upal pri tacem vremenu dospeti.
Vetri hrušcé sè strani, izprevrroma navstajajoči
Sem od večernih temin, in zrak se v oblake zgoščuje.
Mi pa ustavljati se viharju z enakim uporom
Nismo v stanu; in ker je usoda močnejša, sledimo,
Kamor nas zove, tija obrnimo se. Sodim, da daleč
Ni več bratski Erikov breg in Sikanski zalívi,
Če po spominu jaz prav si umišljam nebesna ozvezdja.«

Drugokrat zopet pa z večími čuti vestno opazuje rešilna in pogibelna ozvezdja in njih kroženje na visokem nebu in sap raznovrstnih pihljanje nad morjem:

Aen. III. 512.

Ure še niso nóči dovedle do srede obtoka;
Zdaj Palinur nemudno se dvigne z ležišča, vetrove
Motri in vleče na uho, kako da sape pihljajo,
Motri i zvezd nebròj, ki drkajo tiho po nebu,
Mali in véliki voz, arkturja, deževne stezévce,
Tudi Oriona mótri, bleščéčega v zlati opravi.
Ko pa vidi, da v redu je vse na jasnem obnebjú,
Znamenje jarno nam dá; odpravimo koj se k odhodu
Ter poskusimo pot in jader peroti razpnémo.

Zato je pa tudi kot poseben izurjenec in veščak v krmarstvu navadno vodnik, ki vozi prvi pred drugimi, a druge ladje Enejevega brodovja se ravnajo po njegoví:

Aen. III. 561.

Ročno povelje zvrše, in k morja prostranstvu na levo
Prvi takoj Palinur hreščéčo je ladjo zakrmil,
Drugi na levo za njim zakrmijo z vetri in vesli.

(Konec prihodnjič.)

L. P.

Prevod Prešernove nemške prigodne pesmi (Gelegenheitsgedicht).

Napitnica nazdravljená gospodu Janezu Tomanu, doktorju vseh pravic, in njegovi gospej soprogi Frančiški, rojeni Dolničarjevi, dne 11. aprila 1836. leta na dan njiju poroke.

Palinur. (Dalje.) Najvažnejše za nas pa je sledeče mesto iz Vergilija, kjer se nam predočuje pogibelni padec Palinurjev v morje:

Aen. V. 833.

Prvi pred vsemi naprej Palinur je krmil oddelek
Ladij; ostali za njim svoj tek so ravnali brodovi.
Srednji na nebu je cilj noč rosna že skoro dosegla,
Zleknjeni so po trdih klopéh veslači ležali,
Zložen pokoj je ob veslih prevzel jim utrujene ude.
Lagano zdajci z višav spustí na ladjo se Spánc,
Zrak si razmakne in mrak za pot skozi nočne temine,
Tébi nesoč, Palinur, nedolžnemu sanje pogubne:
Spanec v podobi Forbanta na ladije rtu visokem
Vsedel se je ter poté m z besedami izpregovoril:
»Jazov sin, Palinur, glej, morje ti nese brodove
Samo ob sebi, vetrovi so mirni, zdaj lahko počiješ.
Glavo nagni in oči utrujene bdenju umakni.
Jaz čem sam en čas tu službo opravljati za-te«. —
Tu Palinur mu odvrne, že s težka oči odpiraje:
»Meni li mari veliš, da gladkega morja potuhi
Naj se ukaniti dam? — Kaj — jaz naj zaupam grdobi,
Tolikrat že goljufán od neba lokave jasnine,
Ter naj Enéja izdam — kaj še — goljufnim vetrovom?«
Tak' je dejal Palinur; oprimši se trdno krmila,
Ni ga izpustil iz rok, na zvezde pogled upiraje.
Z vejico zdaj mu je bog dremávice kanil na sence,
Stiga mamilne moči in Létine rose omamne;
Vsemu upiranju vkljub že plava oko mu v nesvésti.
Komaj nenaden pokoj mu trudne je ude razklenil,
Koj navalil je nanj ter, krme en del odlomivši,
Ga s krmilom je vred strmoglavil v globoke valove.
Že padajoč, je zastonj na pómoč klical tovar'se.
Bog pa v lahnem polétu se dvignil je v zračne višave. —
Nič manj varno drčé po morski gladini brodovi,
Jadrajo brez strahú naprej pod Neptunovim varstvom;
Blížali so se že práv k opasnim Sirenskimi skalínam.
Kraj nepristopen nekda, ki bele kostí so ga krile,
Slano vodovje zdaj buta s šumečim odmevom ob skale. —
Ko je opazil glavar, da ziblje se brod brez krmarja,
Stopil na krmo je sam ter zakrmil skoz noč in vodovje,
Z mnogimi vzdíhi potrj prijatelja pómilovaje:
»O, ki zaupal preveč si jasnini in mirnemu morju,
Nepokopan, Palinur, bodeš ležal na tujem obrežju!« —

Toliko o Palinurju. Kakor vidimo, je zadremal Palinur, od Spanca omamljen, ob svojem krmilu ter se ponesrečil, ko mu je bil Spanec poprej obljubil, da bode mesto njega on med tem opravljal službo krmilarsko. Lahko bi se bilo sedaj tudi brodovje ponesrečilo; tu pa je stopil Enej sam h krmilu ter je vladal brodovje po temi in po širokem morju in, jadrajoč s polno nabuhlimi jadri, je došel v Kume.

Vrnimo se zopet k Prešernovemu pentamtru. Razlagam si ga tako: »Lel je bil naš krmar, a ta naš krmar je bil drug Palinur.« Bog ljubezni je bil naš krmilar, a ta krmilar je bil nesrečen. Zaljubljenost je neko omamno in dremljivo sanjarstvo, kateremu se trezen pesnik ne vdajaj čez mero. Tako je, mislim, Čop učil našega Prešerna, češ, »altiora petamus«. Tu velja opomniti na to, kar uči Stritar, da je namreč Prešernova ljubezen samo poetska fikcija. In če prav razumemo našo elegijo, je Prešernovi ljubezni, kakršna se nam razkriva v njega poezijah, slovstveni pravec dal njegov prijatelj in mentor Matija Čop; on je pokazal pravo pot v deželo duhov. —

(Konec prihodnjič.)

Nasvet o nedeljskih popoldanskih gledaliških predstavah. Intendanciji slovenskega gledališča se mnogokaj očita. Res ima težavno stališče, obilico dela in skrbi, zatorej je marsikako očitane vsaj preostro — a eno je vendar nje glavna napaka: slepa in gluha je za vsaki nasvet, smatra se za nezmotljivo in zato nima v čislu pregovora, da »več oči več vidi«, ter ne pomisli, da s tem ne izgubi nič veljave, ako prizna tudi drugim zanimanje in skrb ter razumnost za gledališke stvari. —

Lani sem v »Slov. Svetu« (št. 14) podal nasvet, ki se meni zdi ne samo primeren, temveč tudi lahko izvršljiv. Bil bi le v korist društvu in v prospah izobrazbe slovenskega naroda. Morda je odij, ki prešinja izvestne kroge proti dotičnemu listu, vzrok, da se ni nihče za to pobrinil. Letos ga ponovim v »Lj. Zv.«, želeč in pričakujoč boljšega uspeha.

Dvojno zlo, da je gledališče pristopno samo Ljubljancanom, ter da je otežkočen obisk ubožnejšemu občinstvu, bi se dalo premagati na ta način, da se vvedejo za vso sezono za vsako nedeljo in praznik, ki je slovenskemu odru na razpolago, popoldanske predstave, pri katerih naj bi se redno menjavale drame in opere. Polovica sedežev vsake kategorije naj bi se prihranila za obiskovalce z dežele, ki ob delavnikih, bodisi zaradi zamude časa, bodisi zaradi neprimernih železniških zvez ne morejo prisostvovati slov. predstavam. Skoro po vseh večjih krajih naše domovine imamo čitalnice in bralna društva; kak rodoljub bi prevzel ondi gotovo rad poverjenišvo, ter bi se pri njem oglašali oni, ki žele prisostvovati kaki prestavi. On bi sporočil dram. društvu število in kategorijo sedežev, dobil od njega sporočilo, ali in v koliko se mu more ustreci, bi prodajal potem naročnikom nakaznice, ki bi se pri blagajnici zamenjale z vstopnicami. Ta aparat nikakor ni tako zamotan, kakor bi kdo mislil, le dobre volje je treba in vse se izvrši. Seveda bi se morala predstava določiti vsaj že teden popreje. — Nerazprodane in druge vstopnice bi bile za ljubljansko občinstvo, ki bi gotovo bilo toliko obzirno do deželjanov, da ne bi se hudovalo zaradi njih protekcije. Popoldanske predstave bi bile torej za širše sloje; cena naj se zato zniža za tretjino. —

Igre same bi morale biti s isto skrbnostjo uprizarjane, kot večerne. Menjavali bi se vsako nedeljo drama in opera (sedaj ta popoldne, druga zvečer; prihodnjič obratno itd.) Tako bi bila kakemu deželjanu, ki sicer ne utegne dohajati v mesto, prilika prisostvovati obojim predstavam.

Na Dunaju so vvedene pri vseh gledaliških popoldanske predstave z znižanimi cenami in uspevajo izborno. Dvorno gledališče je vvedlo pred par leti popoldanske klasične predstave, na katere se naroča občinstvo na po-